

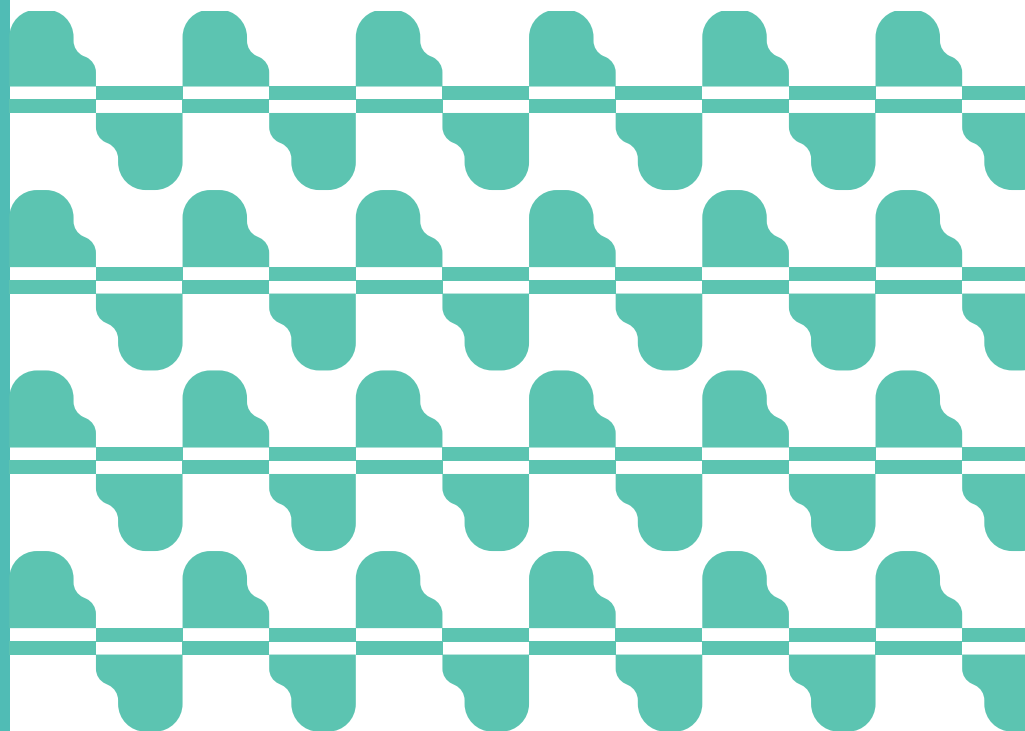
Talousohjelman 2022-2025 laadinnan lähtökohdat - virkamieskehys

Kaupunginhallitus 14.6.2021

Talousjohtaja Kirsi Rinne

Järvenpää

Kehysvalmistelun lähtökohdat

- Voimassa oleva talousohjelma 2021-2023 ml. hyväksytyt talousarviomuutokset (kertaluonteiset siirtomäärärahat 2021-2023)
- Verotulot ja valtionosuudet uusimpien Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön 5/21 ennusteiden pohjalta
 - **Ei veronkorotuksia**
- Toimintakulu-/katemuutokset TPE 2021 pohjalta näköpiirissä olevat **pakottavat muutostarpeet**
 - Työmarkkinatuen kuntaosuus 900te, kotikuntakorvaukset 900te, oppivelvollisuuden laajennus, ICT-palvelujen laajennus
 - Keusoten TA 2022 (TA2021+3,1% + 3Me extravaraus)
 - HSL jäsenyyden siirtyminen 2022 → 2024 (1,5Me → 3,3Me)
 - Ateriapalveluihin liittyvän sopeutuksen poisto ja toimittajahallinnan lisäys 600te
 - Maakäyttökorvaustulojen pudotus normaalille tasolle 2024 (3Me → 1Me)
 - Maanmyyntivoitot päivitetyn myyntisuunnitteen mukaisesti
- **Viimeisimmän investointiohjelmaehdotuksen** mukaiset investoinnit ja poistot
- Kaksi vaihtoehtoista skenaariota:
 - ei maakuntauudistusta
 - maakuntauudistus 2023

Päivitetty verotuloennuste 2021-2025 (KL 14.5.2021)

TILIVUOSI								Talousohjelma 2021					Ero, TA2021			
	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2021**	2022**	2023**	Yhteensä
Verolaji																
Kunnallisvero	174 569	182 979	189 408	199 282	207 258	215 382	223 002	174 569	182 979	185 624	194 779	199 471	3 784	4 503	7 787	16 074
<i>Muutos %</i>	3,4	4,8	3,5	5,2	4,0	3,9	3,5		4,8	1,4	4,9	2,4				
Yhteisövero	4 677	4 673	5 236	4 672	4 540	4 731	4 686	4 677	4 673	5 207	4 598	4 399	29	74	141	243
<i>Muutos %</i>	-10,0	-0,1	12,0	-10,8	-2,8	4,2	-0,9		-0,1	11,4	-11,7	-4,3				
Kiinteistövero	14 596	13 798	17 153	17 142	17 450	17 702	17 945	14 596	13 798	18 248	16 967	17 189	-1 096	176	261	-659
<i>Muutos %</i>	5,9	-5,5	24,3	-0,1	1,8	1,4	1,4		-5,5	32,3	-7,0	1,3				
VEROTULO KIRJATTAVA	193 842	201 451	211 796	221 096	229 248	237 815	245 633	193 842	201 451	209 079	216 344	221 059	2 717	4 752	8 189	15 658
<i>Muutos %</i>	3,2	3,9	5,1	4,4	3,7	3,7	3,3		3,9	3,8	3,5	2,2				

- Huom!**

Epävarmuus talouskasvuun liittyen on edelleen merkittävä!

→ seuraava päivitys elokuun lopussa, huomioitavissa talousohjelmapäätöksessä

Ero 2021
Talousarvioon **+2,7 Me**,

Talousohjelmaan
2021-2023 **+15,7 Me**

Päivitetyt ennakkolliset valtionosuudet (KL/VM)

VOS 1000 €	TP 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Yht. 22-25
TA2021 Valtionosuudet	50 715	39 359	41 155	43 584			
Päivitetty VOS laskelma		39 859	43 236	40 307	39 572	40 190	163 306
Ero		500	2 081	-3 277			

- TA 2021: päivitetty laskelma VOS päätöksen mukainen
 - muutoksia OKM VOS +0,5Me ja testimäärien mukaiset koronatuet -24te
- TS 2022: KL ennakkollisen laskelman mukainen
 - VOS kasvu 5,1% koko maan tasolla, Järvenpäässä 8,4%
 - Valtionosuuslisäykset liittyvät joko kuntien kasvaneisiin kustannuksiin tai tulomenetyksiin, eivätkä ne siten paranna kuntien taloustilannetta. Järvenpäässä yli 85 vuotiaiden määrän kasvoi yli 10% → 1,4Me lisää VOS:ia.
- TS 2023-25: arvio Järvenpään VOS:ta Kuntatalousohjelma kevät 2021 & Julkisen talouden suunnitelma 2022-25 perusteella ilman maakuntauudistusta

Menopaineet talousohjelmakaudelle 2022-2025

- Koronan pysyvät vaikutukset kaupungin menoihin ja tuloihin
 - Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu
 - työmarkkinatuen kuntaosuus: ylitysennuste 2021 1Me (0,9Me huomioitu)
 - Palvelukysyntä, osallistumisasteet → vaikutus toimintatuottoihin?
- Muut muutokset
 - Kotikuntakorvaukset: ylitysennuste 2021 1Me (0,9Me huomioitu)
 - Riskit sopeutustoimenpiteiden toteutumisessa
 - Jatsin vaikutukset (0,6Me huomioitu)
 - Oppivelvollisuuden laajentuminen 2021 → 2024 (0,4-0,9Me)
 - ICT palvelulaajennukset (22:0,2 Me, 23→0,4Me)
- Väestömuutokset
 - Väestö kasvaa lähes 5500 asukkaalla vuosina 2021-25
 - Väestönmuutokset tuomat kustannuspaineet kohdistuu ennen kaikkea yli 75-vuotiaisiin
- Uudet tehtävät/muutokset, joiden valmistelu etenee
 - Vakan laatu
 - Vaka-opettajien siirto Ovtes:n piiriin 2023
 - Kiinteistöverouudistus 2023?
 - Työllistämispalvelut kuntiin 2024 →
 - Sotetehtävät: hoitajamitoitus, seulontaohjelma, lastensuojelun hoitajamitoitus, kotihoidon kehittäminen, vammaispalvelujen kehittäminen, mielenterveysstrategia, hoitotakuu

Ikä	2020	2025	Muutos
0-vuotiaat	428	457	29
1-6, varhaiskasvatus	2 838	2 868	30
7-12, alakoulu	3 221	3 252	31
13-15, yläkoulu	1 468	1 748	280
16-18v, lukio/toinen aste	1 519	1 869	350
19-24 nuoret työkäiset, opiskelijat	2 920	3 514	594
25-64 työssäkäyvät	23 663	26 065	2 402
65-74 eläkkeelle siirtyvät	5 199	5 445	246
75-84 eläkkeellä olevat	2 437	3 740	1 303
85 ikääntyneet	762	985	223
Järvenpääläiset yhteensä	44 455	49 943	5 488

Kehys täsmentyy lomakauden jälkeen

- Koronavaikutusten kesto, talouskehitys
- Verotulojen kehitysarviot päivitty: varmistusta talouskehityksen suunnalle
- Koronakompensaatioiden ajoittuminen ja määrä
- Maakuntauudistus: toteutuminen ja ajankohta
 - sisällytetään laskelmiin päätöksen mukaisesti
- Tehtävälääjennuksia kompensoivan rahoituksen riittämättömyys → tarkentuneet laskelmat kustannusvaikutuksista
- Syksyn budjettiriihen ratkaisut: valtionosuusleikkaukset, muut tulevat sopeutus päätökset
- Päivitetty investointiohjelma ja palveluverkkosuunnitelma
- Keusoten kuluarviot

Virkamieskehukseen sisällytetyt toimintakate- muutokset

Maakuntaan siirtyvät toiminnot	TP2020	MTA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Yht. 22-25
Toimintatuotot	18	41	41	41	41	41	162
Toimintakulut	-151 461	-147 085	-151 415	-154 375	-157 430	-160 546	-623 765
Toimintakate	-151 443	-147 044	-151 374	-154 335	-157 389	-160 505	-623 603
muutos-%		-2,9 %	2,9 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	
Siirtyvät toiminnot (toimintakate)	-151 443	-147 044	-151 374	-154 335	-157 389	-160 505	-623 603
Keusote TA22	-147 025	-142 596	-146 866	-149 766	-152 743	-155 779	-605 153
Pelastustoimi	-2 988	-2 997	-3 057	-3 118	-3 180	-3 243	-12 599
Oppilashuolto (poistuu opkasta)	-1 430	-1 451	-1 451	-1 450	-1 467	-1 483	-5 851
Kaupunkiin jäävät toiminnot	TP2020	MTA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Yht. 22-25
Toimintatuotot	57 284	55 975	57 853	62 306	59 464	59 326	238 950
Valmistus omaan käyttöön	1 387	1 399	1 449	1 449	1 458	1 458	5 814
Toimintakulut	-137 381	-145 041	-144 146	-144 197	-143 464	-144 808	-576 615
Toimintakate	-78 709	-87 667	-84 843	-80 442	-82 542	-84 024	-331 851
muutos-%		11,4 %	-3,2 %	-5,2 %	2,6 %	1,8 %	
Käyttöomaisuuden (Kom) myyntivoitot	9 718	5 412	6 982	9 972	7 140	6 515	30 609
Toimintakate ilman Kom myyntivoittoja	-88 428	-93 079	-91 825	-90 414	-89 682	-90 539	-362 460
muutos-%		5,3 %	-1,3 %	-1,5 %	-0,8 %	1,0 %	
Muutokset oma toiminta kehukseen							
Työmarkkintuen kuntaosuus			-900	-900	-900	-900	-3 600
Kotikuntakorvaukset			-900	-900	-900	-900	-3 600
Oppivelvollisuuden laajentaminen			-424	-563	-852	-852	-2 691
Ateriapalvelujen ostot ja toimittajahallinta			-600	-600	-600	-600	-2 400
Rakennusvalvonnan laajennus			-30	-30	-30	-30	-120
ICT palvelujen laajennus			-200	-400	-400	-400	-1 400
Vaalit 2024					57		57
HSL siirtyminen			1 500	1 500	-3 300	-3 300	-3 600
Muutokset oma toiminta yhteensä		0	-1 554	-1 893	-6 925	-6 982	-17 354
Päivitetty toimintakate	-78 709	-87 667	-86 397	-82 335	-89 467	-91 006	-349 205
muutos-%		11,4 %	-1,4 %	-4,7 %	8,7 %	1,7 %	
Kaupunki yhteensä KEHYS	TP2020	MTA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	Yht. 22-25
Toimintatuotot	57 302	54 850	55 166	60 928	59 505	59 366	234 965
Valmistus omaan käyttöön	1 387	1 501	1 559	1 558	1 458	1 458	6 033
Toimintakulut	-288 842	-291 062	-294 496	-299 156	-307 819	-312 335	-1 213 806
Toimintakate	-230 152	-234 711	-237 772	-236 669	-246 856	-251 511	-972 808
muutos-%		2,0 %	1,3 %	-0,5 %	4,3 %	1,9 %	

Virkamieskehys - tuloslaskelma ilman maakuntaa

	TP 2020	MTA 2021	Kehys 2022	2023	2024	2025
Tuloslaskelma	TP 2020	MTA 2021	Kehys 2022	2023	2024	2025
TOIMINTATUOTOT	57 302	54 850	55 166	60 928	59 505	59 366
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 387	1 501	1 559	1 558	1 458	1 458
TOIMINTAKULUT	(288 842)	(291 062)	(294 496)	(299 156)	(307 819)	(312 335)
TOIMINTAKATE	(230 152)	(234 711)	(237 772)	(236 669)	(246 856)	(251 511)
<i>%- muutos</i>		<i>1,98 %</i>	<i>1,30 %</i>	<i>(0,46 %)</i>	<i>4,30 %</i>	<i>1,89 %</i>
TOIMINTAKATE ILMAN MYYNTIVOITTOJA	(239 871)	(239 124)	(242 327)	(243 554)	(253 996)	(258 026)
<i>%- muutos</i>		<i>(0,31 %)</i>	<i>1,34 %</i>	<i>0,51 %</i>	<i>4,29 %</i>	<i>1,59 %</i>
VEROTULOT	201 451	209 079	221 096	229 248	237 815	245 633
Tulovero	182 979	185 624	199 282	207 258	215 382	223 002
Kiinteistövero	13 798	18 248	17 142	17 450	17 702	17 945
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 673	5 207	4 672	4 540	4 731	4 686
VALTIONOSUUDET	50 715	39 859	43 236	40 307	39 572	40 190
RAHOITUSTUOTOT	402	(582)	(581)	(1 072)	(1 398)	(1 900)
Korkotuotot	221	202	202	202	202	202
Muut rahoitustuotot	849	584	1 991	1 991	1 991	1 991
Korkokulut	(392)	(1 117)	(1 267)	(1 758)	(2 084)	(2 586)
Muut rahoituskulut	(275)	(251)	(1 507)	(1 507)	(1 507)	(1 507)
VUOSIKATE	22 415	13 645	25 979	31 813	29 133	32 412
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	(21 477)	(22 314)	(24 982)	(27 707)	(27 820)	(29 401)
Suunnitelman mukaiset poistot	(19 996)	(21 287)	(23 886)	(26 073)	(27 820)	(29 393)
Alaskirjaukset	(1 481)	(1 027)	(1 097)	(1 634)	-	(9)
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-	-	-	-	-	-
TILIKAUDEN TULOS	938	(8 669)	997	4 107	1 313	3 011
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	133	-	-	-	-	-
Poistoeron muutos	133	-	-	-	-	-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 071	(8 669)	997	4 107	1 313	3 011

Maakuntauudistus 2023?

- talousnäkymät, jos maakunta toteutuu suunnitelmien mukaisesti vuoden 2023 alussa

Maakuntauudistus ja Järvenpään talous

- **VM:n 12.5. julkaisemissa kuntakohtaisissa painelaskelmissa** arvioidaan kuntien rahoitusaseman muutosta maakuntauudistuksen jälkeen
- Kuntakohtaisten talousvaikutusten arvioinnissa käytetään lähtötietoina
 - kuntien talousarviotietoja vuosille 2021-2022
 - viimeisimmän tilinpäätöksen tietoja ja niiden pohjalta laskettuja yksikkökustannuksia
 - kuntakohtaisia, ikäryhmittäisiä Tilastokeskuksen väestöennusteita
- Kuntaa jäävien palvelujen (päivähoito, esiopetus, perusopetus, muut tehtävät) yksikkökustannusten ja väestöennusteiden avulla päästään arvioimaan uuden kunnan menot ja valtionosuudet ja kuntien rahoituksen tasapainotila
- Maakuntauudistuksen tavoite on, että koko maan tasolla rahoituksen tasapaino ei muutu
 - kuntakohtaisesti tämä on mahdotonta eli osa hyötyy ja osa kärsii muutoksesta
 - vaikutusten kohtuullistamiseksi käytetään siirtymätasausa, jolla rajoitetaan maksimimuutos 60 euroon per asukas
- **Kuntatasoiset laskelmat ovat parhaimmillaankin epävarmoja myös VM:n oman arvion mukaan**
- Kuntaliitto laatii omat sote-tasapainolaskelmansa
 - Laskelmat eivät ole yhtenevät (poikkeamaa mm. verotuloennusteissa ja sitä kautta myös vos-laskelmissa)

- Kuntakohtaiset arviolaskelmat perustuvat pitkälti kuntien ilmoittamien talousarvio- ja suunnitelmatietoihin, koko maan ennustettuun muutokseen sekä Tilastokeskuksen tekemään kuntien väestöennusteeseen
- On selvää, että kuntakohtainen arvio on hyvin epävarma eikä yksittäisen kunnan lukuja pidä tulkita yksiselitteisesti
- Tarkasteluperiodille osuu monta poikkeuksellista vuotta, jonka vuoksi nyt esitettyihin arvioihin tulee suhtautua poikkeuksellisen varovaisesti
- Erityisesti koronapandemian aiheuttama epävarmuus on tällä hetkellä suuri erityisesti toimintakatteen sekä verotulokertymän osalta
- Kuntakokoryhmittäinen tarkastelu kuitenkin kertoo eri kuntien talouden kehityksen suunnasta ja tilasta, joten sitä on mielekästä tarkastella, mutta tulkinnoissa tulee harjoittaa varovaisuutta

Valtionosuudet – soten siirto ja siirrettävät erät

- Kustannukset 20,63 mrd. (kuntien TA2021/TS2022)
- Valtionosuuksista siirretään sote-relevantit osat 5,35 mrd.
 - Laskennallista kustannuksista 70%
 - Lisäosista 70%
 - Lisäyksistä ja vähennyksistä 35%
 - = yhteensä noin 67,5% siirtyy
- Veromenetysten kompensatioista 1,84 mrd. (70%)
- Yhteisöverosta 0,67 mrd. (1/3 kuntien jako-osuudesta)
- Kunnallisverosta 12,84 mrd.
- **UUSI KUNNALLISVERON LEIKKAUSPROSENTTI 12,39 %-yks.** (vrt. lokakuun 2020 päivitysversio 13,26 %-yks.)

7

Maakuntaan siirtyvät menot/palvelut

- Keusote + HUS + elmeet
 - Pelastustoimi
 - Oppilashuolto (kuraattorit, psykologit)
- **Vammaisten ap-/ip-toiminta**

Järvenpään
kunnallisvero-% v. 2023
7,86 %-yks.

VM Kuntatalousohjelma: Järvenpään uusi rahoitustasapaino maakuntauudistuksen jälkeen

- Asukaskohtaisesti laskettuna Järvenpään ei nykytilanteessa pysty rahoittamaan kaupungin toiminnasta aiheutuvia nettokustannuksia veroilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla vaan alijäämää on 47€/asukas. Ilman maakuntauudistusta ennustetulla väestö- ja toimintamenojen kehityksellä tasapaino heikkenee 47€/asukas/vuosi.
- Vuonna 2027 kun siirtymätasaukset ja muutosrajoittimet on täysimääräisesti tasoittaneet muutoksia → Järvenpään vuosikate-poistot on 12 €/asukas

Muutos järvenpääläistä kohden on lähes asetettu maksimi 59 eur/asukas, mikä vastaa noin 0,28%-yksikön laskuvaraa kunnallisverossa

- Järvenpään lähtevät menot > leikattavat tulot
 - Järvenpää hyötyy PAITSI JOS sotemenot kasvaa nopeammin kuin maassa keskimäärin
 - menokasvut leikataan tulevista valtionosuuksista, kunta maksaa 60% kasvusta**

Nettokäyttökustannukset =
Toimintakate +
poistot +
arvonalentumiset

VM/KAO 12.5.2021

Järvenpää

Valitse kunta:

Järvenpää

Kunnan rahoituksen muodostuminen

	Nykytilanne	Osuus	Uusi	Osuus
	€/asukas	verorah.	rahoitusmalli	verorah.
			(v.2027)	
			€/asukas	
Nettokäyttökustannukset	5 769		2 374	
Verotulot	4 746	83 %	2 158	90 %
Valtionosuudet	993	17 %	232	10 %
Verorahoitus	5 739		2 390	
Rahoituserät, netto	-17		-17	
Verotuskustannusten alenema	0		13	
Vuosikate - poistot (tasapainotila)	-47		12	
Muutos (uusi rahoitusmalli v. 2027 - nykytila)			59	

- Tämän hetkisissä laskelmissa Järvenpää "voittaa" ts. talouden sopeutustarve pienenee nykytilaan verrattuna, **MUTTA**

VM Kuntatalousohjelma painelaskelmakehikko 2021-2025:

Järvenpää maakunnan jälkeen (2020 tietoja oikaistu)

JÄRVENPÄÄ														
Tuloksen muodostuminen														
Käyvin hinnoin	2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	1000 €		1000 €		1000 €		1000 €		1000 €		1000 €		1000 €	
Toimintakate	-232 567		-230 152	-1 %	-229 108	0 %	-239 636	5 %	-89 417	-63 %	-92 145	3 %	-94 351	2 %
Verotulot	193 842		201 451	4 %	209 271	4 %	211 405	1 %	108 076	-49 %	102 811	-5 %	103 712	1 %
Kunnallisvero	174 569		182 979	5 %	185 228	1 %	188 987	2 %	86 829	-54 %	81 513	-6 %	81 949	1 %
Yhteisövero	4 677		4 673	0 %	6 280	34 %	5 276	-16 %	3 793	-28 %	3 515	-7 %	3 664	4 %
Kiinteistövero	14 596		13 798	-5 %	17 763	29 %	17 142	-3 %	17 455	2 %	17 782	2 %	18 099	2 %
Valtionosuudet	29 139		50 610	74 %	39 880	-21 %	44 166	11 %	7 451	-83 %	9 109	22 %	12 554	38 %
Rahoitustuotot/-kulut, netto	739		402		-582		-751		-1 246		-1 257		-1 204	
Vuosikate	-8 847		22 310		19 461		15 183		24 864		18 518		20 711	
Poistot	-23 684		-21 477		-22 314		-23 481		-27 391		-28 294		-29 196	
Satunnaiset erät, netto	137		0		0		0		0		0		0	
Tilikauden tulos	-32 394		833		-2 853		-8 298		-2 527		-9 776		-8 485	
Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	6,3		-1,0		3,3		5,4		1,0		2,7		2,6	
Rahoitus														
Vuosikate	-8 847		22 310		19 461		15 183		24 864		18 518		20 711	
Satunnaiset erät, netto	137		0		0		0		0		0		0	
Tulorahoituksen korjauserät	-4 456		-9 718		-4 456		-4 456		-4 456		-4 456		-4 456	
Tulorahoitus, netto	-13 166		12 592		15 005		10 727		20 408		14 062		16 255	
Investoinnit, netto	-42 695		-26 321		-45 295	72 %	-60 768	34 %	-31 289	-49 %	-42 004	34 %	-42 966	2 %
Rahoitusjäämä	-55 861		-13 729		-30 290		-50 041		-10 881		-27 942		-26 710	
Lainakanta	191 852		195 823		226 113	15 %	276 154	22 %	287 035	4 %	314 977	10 %	341 688	8 %
Kassavarat	2 464		12 771		12 771		12 770		11 958		11 958		11 958	
Nettovelka	189 388		183 052		213 342		263 384		275 077		303 019		329 730	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-55 861		-13 729		-30 290		-50 041		-10 881		-27 942		-26 710	

Lähtökohdat:
2021-22: Kuntien taloussuunnitelmätiedot skaalattuna koko maan tietoihin,
2023-25 väestöennuste + koko maan kokonaismuutos
Huom! Ei kunnan omia toimintakatteeseen vaikuttavia toimia

Tulos on koko kauden **negatiivinen!** → Järvenpäästä tulee ilman toimenpiteitä **KRIISIKUNTA!**

Velkaantuminen jatkuu voimakkaana!

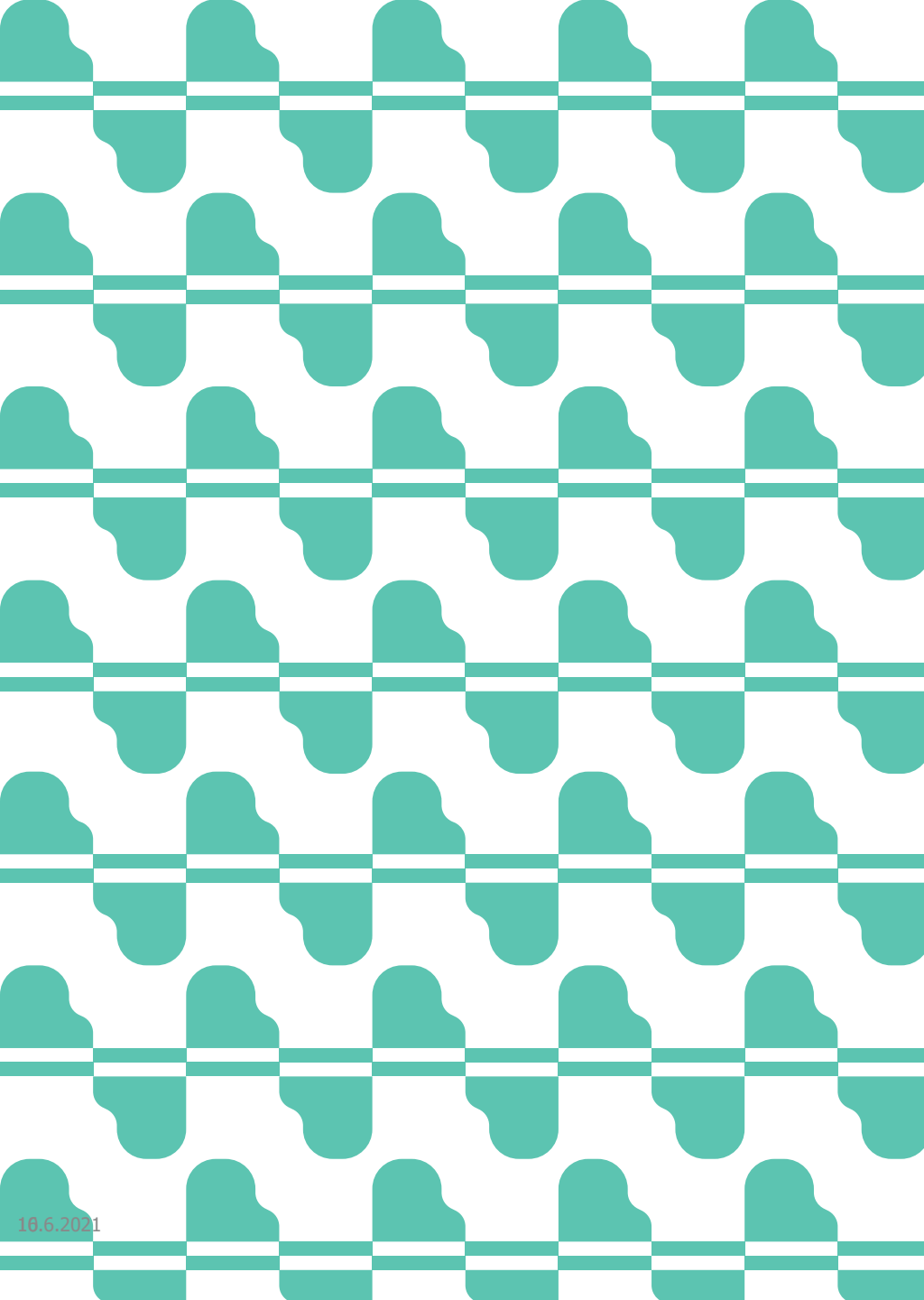
Virkamieskehys - tuloslaskelma maakunnan jälkeen

- Tuotot, kulut, poistot jne. kuten ilman maakuntaa kehyslaskelmassa

	TP 2020	TPE 2021	Kehys 2022	2023	2024	2025
Tuloslaskelma	TP 2020	TPE 2021	Kehys 2022	2023	2024	2025
TOIMINTATUOTOT	57 302	58 805	55 166	60 956	59 464	59 326
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 387	1 486	1 559	1 558	1 558	1 558
TOIMINTAKULUT	(288 842)	(296 638)	(294 496)	(144 185)	(149 781)	(151 170)
TOIMINTAKATE	(230 152)	(236 347)	(237 772)	(81 671)	(88 759)	(90 286)
<i>%- muutos</i>	<i>7,27 %</i>	<i>2,69 %</i>	<i>0,60 %</i>	<i>(65,65 %)</i>	<i>8,68 %</i>	<i>1,72 %</i>
TOIMINTAKATE ILMAN MYYNTIVOITTOJA	(239 871)	(244 800)	(242 327)	(88 624)	(95 899)	(96 801)
<i>%- muutos</i>	<i>6,01 %</i>	<i>2,05 %</i>	<i>(1,01 %)</i>	<i>(63,43 %)</i>	<i>8,21 %</i>	<i>0,94 %</i>
VEROTULOT	201 451	211 796	221 096	108 733	103 251	105 072
Tulovero	182 979	189 408	199 282	88 001	82 379	84 003
Kiinteistövero	13 798	17 153	17 142	17 450	17 702	17 945
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 673	5 236	4 672	3 282	3 169	3 124
VALTIONOSUUDET	50 715	39 859	43 236	7 451	9 109	12 554
RAHOITUSTUOTOT	402	(582)	(581)	(1 072)	(1 398)	(1 900)
Korkotuotot	221	202	202	202	202	202
Muut rahoitustuotot	849	584	1 991	1 991	1 991	1 991
Korkokulut	(392)	(1 117)	(1 267)	(1 758)	(2 084)	(2 586)
Muut rahoituskulut	(275)	(251)	(1 507)	(1 507)	(1 507)	(1 507)
VUOSIKATE	22 415	14 726	25 979	33 441	22 203	25 440
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	(21 477)	(22 314)	(24 982)	(27 707)	(27 820)	(29 401)
Suunnitelman mukaiset poistot	(19 996)	(21 287)	(23 886)	(26 073)	(27 820)	(29 393)
Alaskirjaukset	(1 481)	(1 027)	(1 097)	(1 634)	-	(9)
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-	-	-	-	-	-
TILIKAUDEN TULOS	938	(7 588)	997	5 734	(5 618)	(3 962)
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	133	30	-	-	-	-
Poistoeron muutos	133	30	-	-	-	-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 071	(7 558)	997	5 734	(5 618)	(3 962)

Miksi tasapainon saavuttaminen vaikeutuu?

- Verotulojen ja verorahoituksen kasvu > toimintakulujen kasvu
 - Verotulojen ja verorahoituksen kasvusta valuu maakunnalle enemmän euroja kuin maakuntaan siirtyvät menot kasvavat kaupungin omissa laskelmissa (VM:n laskelmissa ei huomioida tehostamistoimenpiteitä)
- Investoinnit jää täysimääräisesti kaupungille
 - Investointiohjelmassa ei sote-investointeja
 - Poistot jää kokonaan kunnan katettavaksi
 - Uudisinvestointien tuoma poistojen kasvu liian kovaa: keskimäärin 8%/vuosi 2021-2025
- Lainat kuluineen jää kaupungin maksettavaksi
 - Korkoriskin merkitys kasvaa merkittävästi!
 - Rahoituspohja ei kasva korkokulujen edellyttämää tahtia
 - Kantokyky lainan takaisinmaksuun heikkenee merkittävästi:
 - Lainakanta/verorahoitus 2020: 91 %
 - ilman maakuntaa 2024: 115 %
 - maakunnan toteutuessa 2024: 290 %

Pitkän aikavälin talousnäkymät

Nettoinvestoinnit yhteensä 2022-2031 441,1 Me (ed. 10v 435,1 Me)

	TP 2019	TP 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Maanmyynti	297	969	672	804	1 292	1 260	1 150	1 172	921	1 089	998	1 082	653
Maanosto	1 112	1 842	1 045	995	3 743	1 195	1 195	7 075	921	5 124	1 000	1 000	1 000
Maanosto/myynti	-815	-873	-373	-191	-2 451	65	-45	-5 903	0	-4 035	-2	82	-347
Talonrakennus, tulot	60	217	225	375	150								
Talonrakennus, menot	26 386	19 049	32 444	38 460	9 749	11 334	14 994	21 340	8 780	11 780	34 700	18 700	37 400
Talonrakennus, netto	-26 326	-18 832	-32 219	-38 085	-9 599	-11 334	-14 994	-21 340	-8 780	-11 780	-34 700	-18 700	-37 400
Kunnallistekniikka, tulot	3 799	4 182	3 740	4 630	4 582	5 390	3 190	3 562	2 782	3 318	3 208	1 888	1 227
Kunnallistekniikka, menot	16 626	12 828	18 070	18 890	18 701	16 675	16 326	13 685	12 920	11 920	14 610	10 880	6 320
Kunnallistekniikka, netto	-12 827	-8 646	-14 330	-14 260	-14 119	-11 285	-13 136	-10 123	-10 138	-8 602	-11 402	-8 992	-5 093
Vesi, tulot	49	101	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Vesi, menot	3 820	5 536	5 000	5 500	5 500	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Vesi, netto	-3 771	-5 435	-5 000	-5 500	-5 500	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Liikunta, tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikunta, menot	859	752	1 580	579	2 526	2 455	2 545	930	820	820	1 320	1 320	1 320
Liikunta, netto	-859	-752	-1 580	-579	-2 526	-2 455	-2 545	-930	-820	-820	-1 320	-1 320	-1 320
Kehitysinvestoinnit, tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kehitysinvestoinnit, menot	859	219	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Kehitysinvestoinnit, netto	-859	-219	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Osakkeet, myynti	176	472	6 500	0	4 855	0	0	0	0	0	0		
Osakkeet, osto	3 155	1 251	1 618	1 618	3 018	1 918	1 618	1 618	1 618	1 618	1 618	1 618	1 618
Osakkeet, netto	-2 979	-779	4 882	-1 618	1 837	-1 918	-1 618	-1 618	-1 618	-1 618	-1 618	-1 618	-1 618
Irtaimisto ja aineeton, myynti	2 066	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Irtaimisto ja aineeton, osto	1 633	538	2 070	3 284	2 130	670	515	700	700	700	700	700	700
Irtaimisto ja aineeton, netto	433	-508	-2 070	-3 284	-2 130	-670	-515	-700	-700	-700	-700	-700	-700
Tulot	6 447	5 970	11 137	5 809	10 879	6 650	4 340	4 734	3 703	4 407	4 206	2 970	1 880
Menot	53 591	42 014	63 827	71 326	47 367	42 247	45 193	53 348	33 759	39 962	61 948	42 218	56 358
Luonnos, Netto	-47 144	-36 043	-52 690	-65 517	-36 488	-35 597	-40 853	-48 614	-30 056	-35 555	-57 742	-39 248	-54 478
Voimassa oleva investointiohjelma	-47 144	-36 043	-49 708	-66 751	-38 264	-35 517	-39 743	-40 313	-35 816	-35 874	-58 383	-34 715	
ERO voimassa olevaan			-2 982	1 234	1 776	-80	-1 110	-8 301	5 760	319	641	-4 533	

Vuosien
2021-2030
lisäys
7,3 Me

Pitkän aikavälin talousnäköy

Kunta + liikelaitokset (1000€)	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TPE 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	TS 2031
KOM-myyntivoitot	9 719	11 679	9 951	4 439	9 718	8 453	4 555	6 885	7 140	6 515	6 644	5 218	6 170	5 654	6 133	3 702
<i>KOM-myyntivoitot muutos-%</i>					118,9	-13,0	-46,1	51,2	3,6	-9,2	19,0	-17,5	-20,7	-13,6	-70,8	-69,8
Keusote toimintakulut				-141 916	-147 025	-147 329	-146 866	-149 766	-152 761	-155 816	-158 933	-162 111	-165 354	-168 661	-172 034	-175 475
<i>Keusote muutos-%</i>					3,6	0,2	-0,3	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Toimintakate muut ilman kom-rr	-202 859	-203 698	-215 933	-95 089	-92 846	-98 358	-95 461	-93 788	-101 235	-102 208	-104 253	-106 338	-108 464	-110 634	-112 846	-115 103
<i>Muun toiminnan muutos-%</i>					-2,4	5,9	-2,9	-1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Toimintakate	-193 140	-192 018	-205 982	-232 567	-230 152	-237 235	-237 772	-236 669	-246 856	-251 510	-256 541	-263 231	-267 648	-273 640	-278 747	-286 876
<i>Toimintakatteen muutos-%</i>		-0,6 %	7,3 %	12,9 %	-1,0 %	3,1 %	0,2 %	-0,5 %	4,3 %	1,9 %	2,0 %	2,6 %	1,7 %	2,2 %	1,9 %	2,9 %
Verotulot	181 486	181 900	187 816	193 842	201 451	211 796	221 096	229 248	237 815	245 633	252 661	259 895	267 340	275 004	282 893	291 013
Kunnallisvero	164 643	163 681	168 830	174 569	182 979	189 408	199 282	207 258	215 382	223 002	229 692	236 583	243 680	250 991	258 520	266 276
Kiinteistövero	12 621	12 903	13 788	14 596	13 798	17 153	17 142	17 450	17 702	17 945	18 189	18 436	18 687	18 941	19 199	19 460
Yhteisövero	4 222	5 316	5 198	4 677	4 673	5 236	4 672	4 540	4 731	4 686	4 780	4 876	4 973	5 073	5 174	5 278
Valtionosuudet	27 160	25 193	27 387	29 139	50 715	39 859	43 236	40 307	39 572	40 190	40 190	40 190	40 190	40 190	40 190	40 190
Verorahoitus	208 646	207 093	215 203	222 981	252 165	251 655	264 332	269 555	277 388	285 823	292 851	300 085	307 531	315 195	323 083	331 204
Rahoituserät, netto	589	783	1 021	739	402	-582	-581	-1 072	-1 397	-1 899	-2 439	-3 569	-4 499	-5 474	-6 232	-6 255
Vuosikate	16 095	15 858	10 242	-8 847	22 415	13 838	25 979	31 814	29 134	32 415	33 870	33 285	35 384	36 080	38 104	38 073
Poistot ja arvonalentumiset	-16 116	-17 617	-22 499	-23 684	-21 477	-22 314	-24 982	-27 707	-27 820	-29 401	-31 748	-32 997	-31 393	-32 413	-33 580	-35 197
<i>Poistot</i>			-17 841	-18 946	-19 996	-21 287	-23 886	-26 073	-27 820	-29 393	-31 748	-32 997	-31 393	-32 413	-33 580	-35 197
<i>Poistot muutos-%</i>					5,5 %	6,5 %	12,2 %	9,2 %	6,7 %	5,7 %	8,0 %	3,9 %	-4,9 %	3,2 %	3,6 %	4,8 %
<i>Arvonalentumiset</i>			-4 658	-4 738	-1 481	-1 027	-1 097	-1 634	0	-9						
Tilikauden tulos	-21	-1 887	-12 257	-32 394	938	-8 475	997	4 108	1 314	3 013	2 122	289	3 991	3 667	4 524	2 876
Ylijäämä/alijäämä	208	306	-12 088	-32 244	1 071	-8 446	997	4 108	1 314	3 013	2 122	289	3 991	3 667	4 524	2 876

Talousohjelma 2021-23 vs. Virkamieskehys 2022-25 (ilman maakuntaa)

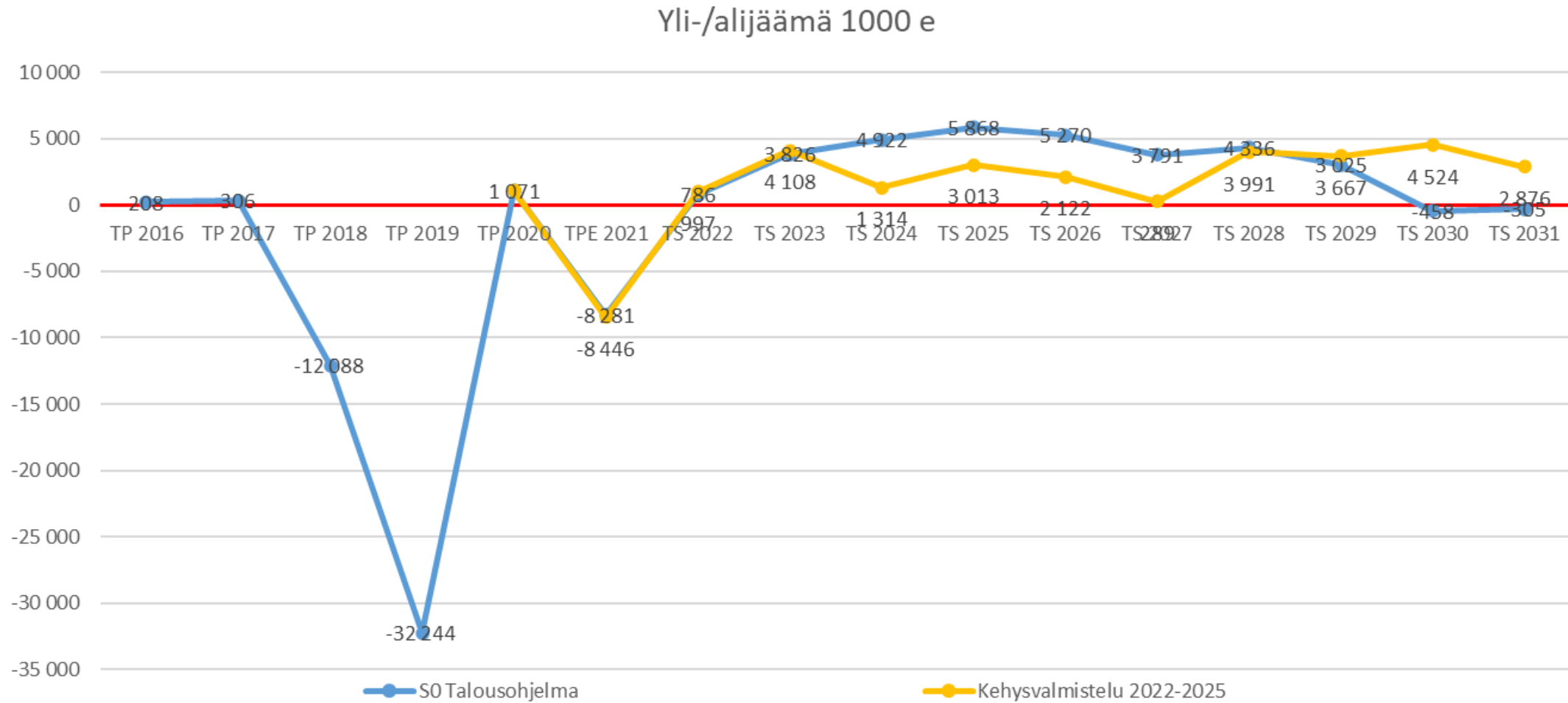
S0: Hyväksytty talousohjelma

- lisäsopeutus 2021-2023 n. 3Me pudotus/vuosi
- veronkorotus 2022: 0,25%
- sotemenot 2021: 140,7 Me +2%/vuosi

S2: Alustava virkamieskehys

- TPE 2021: sote -4,7 Me, kaupunki -2Me, myyntivoitot 4 Me → Alijäämäennuste **-8,4 Me**
 - Siirtomäärärahat 2021-2023
 - Päivitetty verotuloennuste ja vos:t
 - Ei veronkorotuksia!
 - HSL-jäsenyyden siirto +1,5Me 2022 → 2024 **-3,3Me**
 - 2022→ lisäys/vähennys menopohjaan TPE:n mukaan
 - kotikuntakorvaukset, työmarkkinatuen kuntaosuus, oppivelvollisuuden laajennus, ICT-lisäpalvelut **-3,1Me**
 - Keusoten menotaso: TA21 +3,1% + 3Me riskilisä = **-1,5Me**
 - maankäyttökorvaukset 1Me 2024 → **2Me** pudotus 23 tasosta

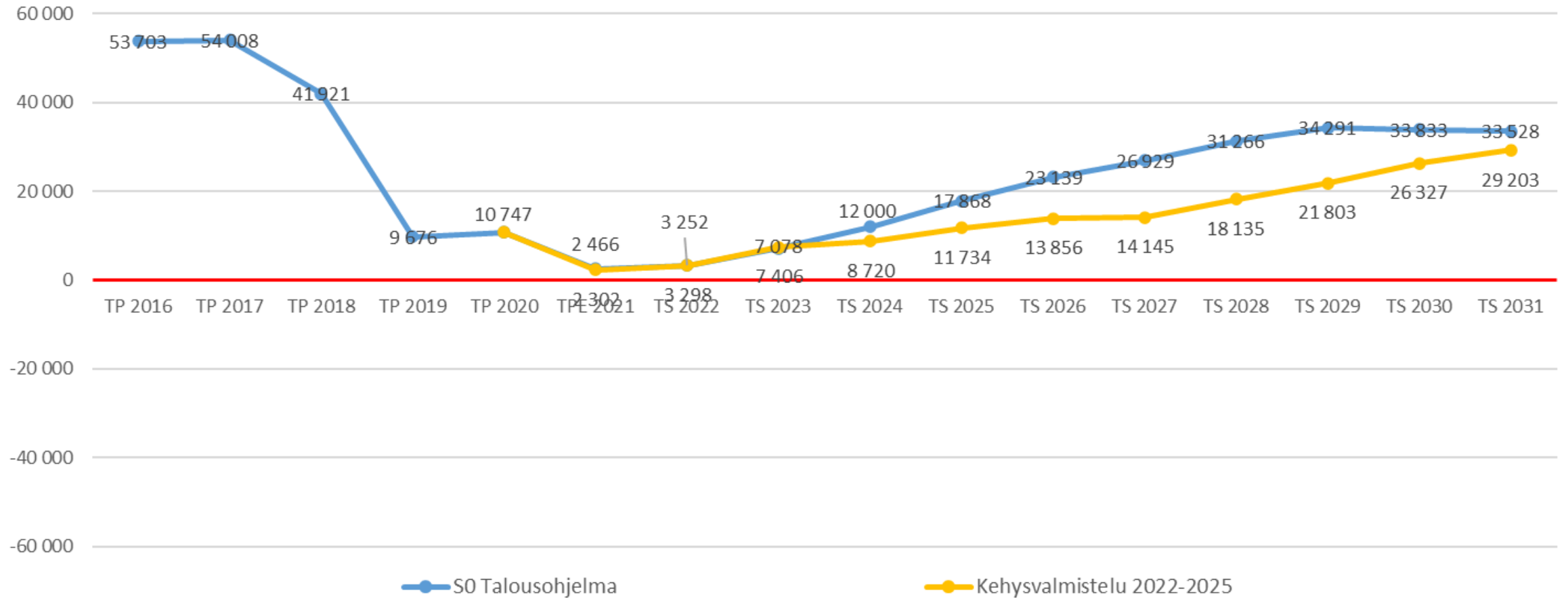
Yli-/alijäämä ennuste, 1000e

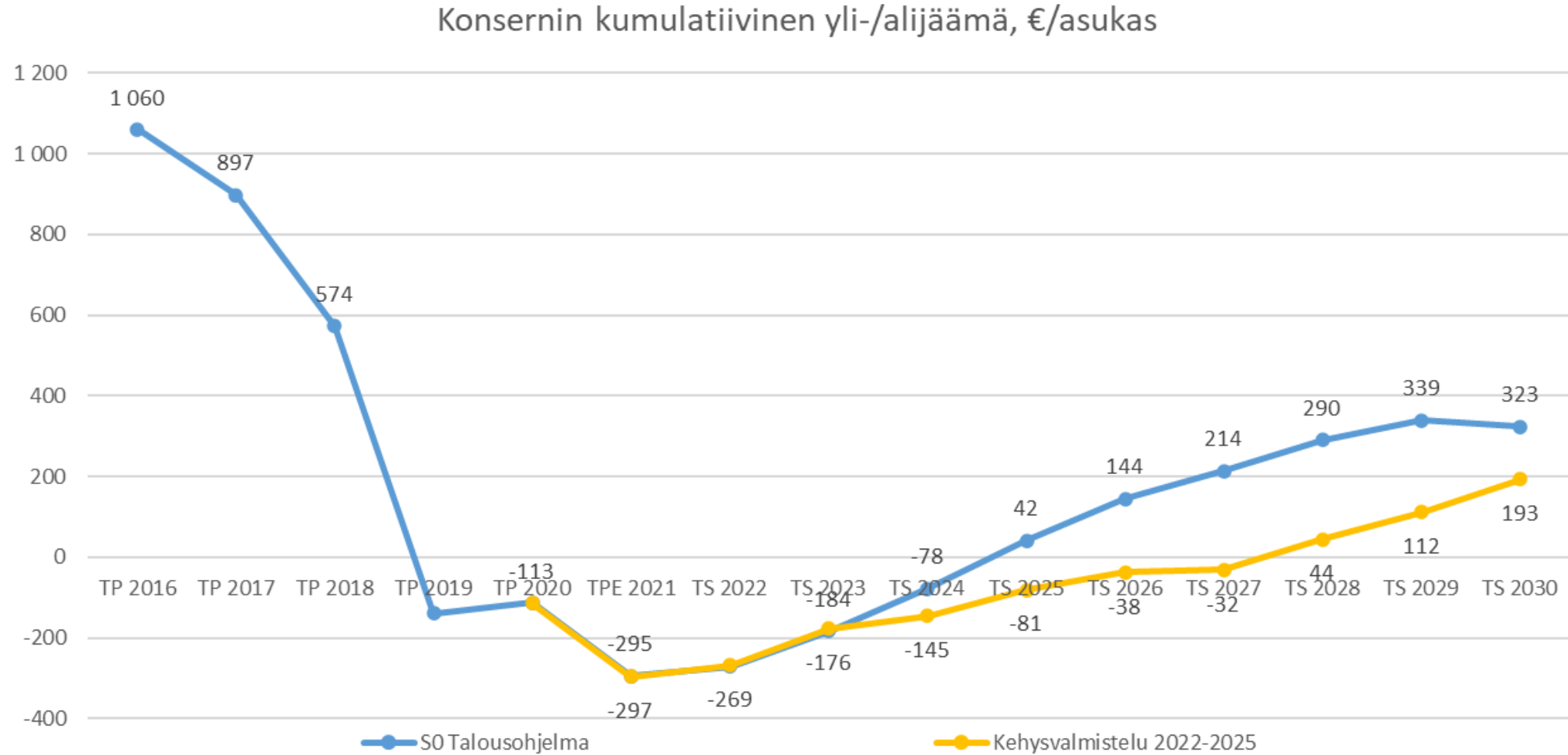
Taseen kertynyt yli/alijäämä, 1000te

Yksi poikkeusvuosi ja alijäämäkriteeri täyttyy!

Kumulatiivinen yli-/alijäämä 1000 e

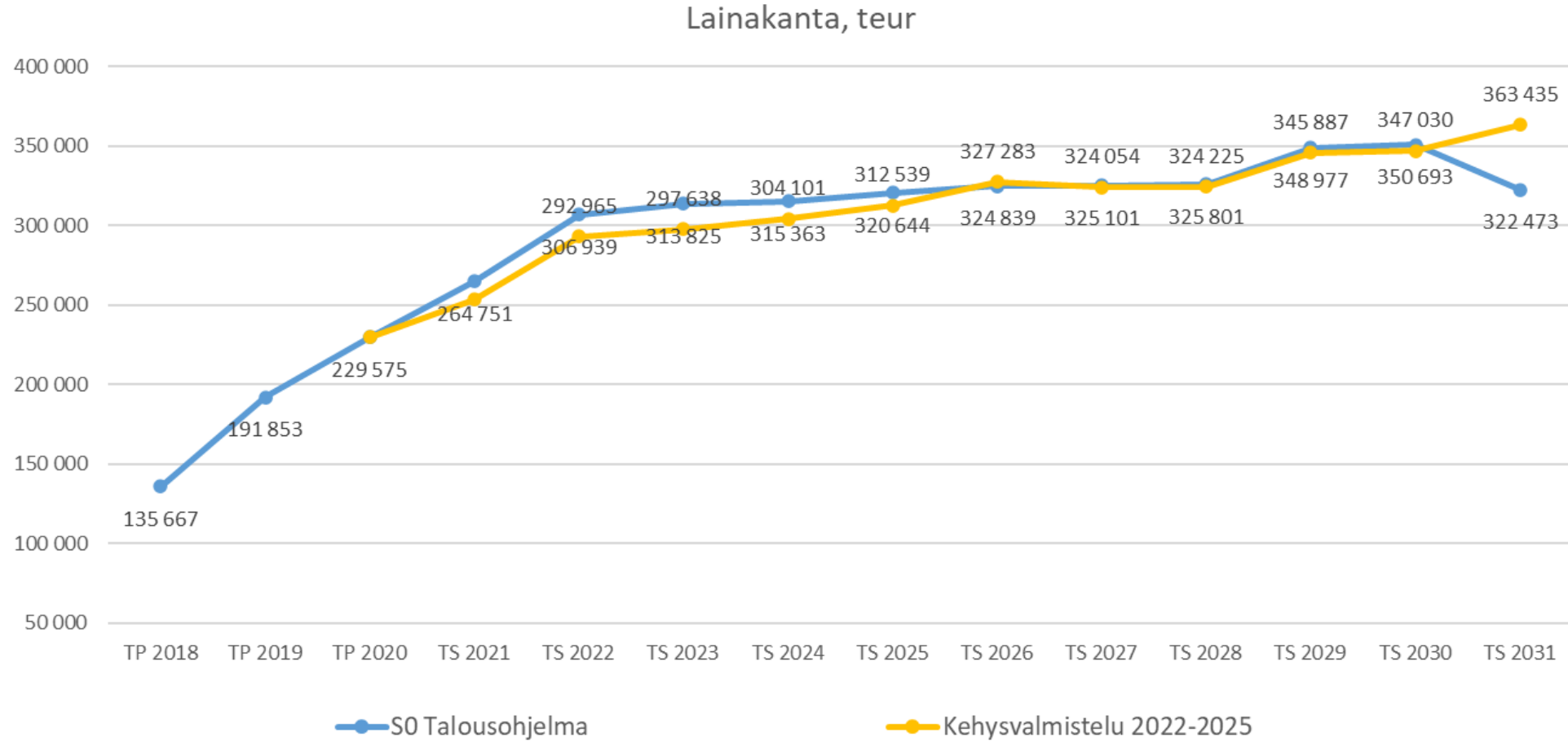

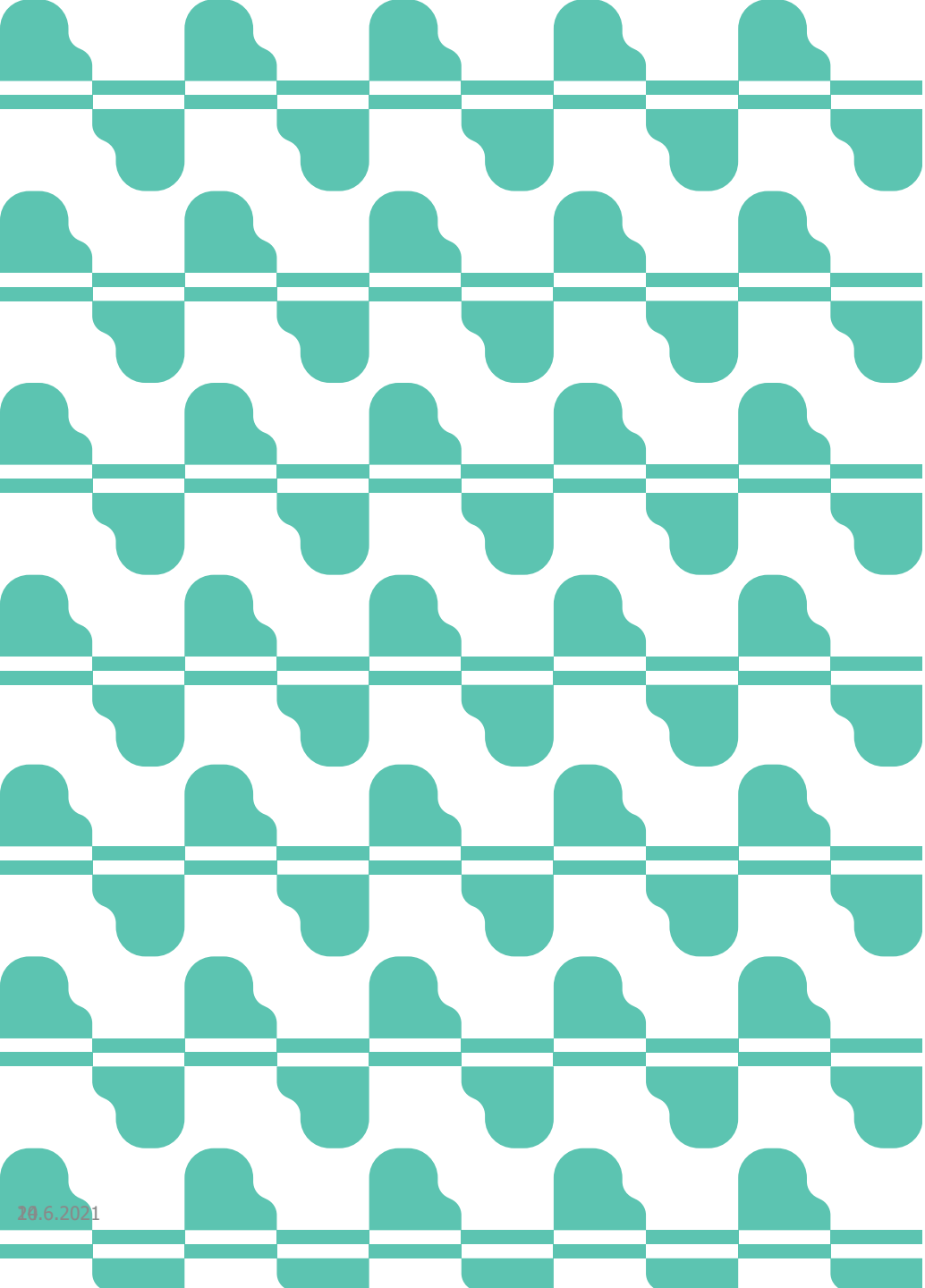
Konsernin kumulatiivinen alijäämä, €/asukas

Lainakanta, 1000€

Kaupungin lainojen takaisinmaksu rahoitetaan maakunnan tullessa pienemmin verotuloin

Ohjeet ja aikataulu

Ohjeet virkamiesvalmistelulle

- Ylijäämää tulee kartuttaa taloudellisen liikkumavaran ja riskinsietokyvyn lisäämiseksi.
- Talouden tasapainottamisen varmistamiseksi tulee jatkuvasti hakea mahdollisia lisäsopeutustoimenpiteitä menokehityksen hillitsemiseksi
- Menopainetta tulee hillitä hakemalla rahoitusta menokehysten sisältä.
- Ainoastaan pakolliset lakimuutoksiin tms. perustuvat muutostarpeet voidaan toteuttaa kehystä kasvattaen. Lähtökohtaisesti lakisääteisille tehtävälajennuksille on odotettavissa myös rahoitus.
- Palvelualueita kehoitetaan osana talousarvion laadintaa valmistelevaan esitykset talouden uusiksi sopeutustoimenpiteiksi vuosille 2024-2025.
 - Sopeutustoimenpiteillä tavoitellaan 3 miljoonan euron menosopeutusta vuositasolla.
- Osana menopaineiden hillintää investointiohjelma tulee laatia siten, että poistopohjan kasvu pysyy keskimäärin 4 prosentissa.
 - Suurempi kasvu on perusteltu ainoastaan investoinnin mahdollistaessa kasvua vastaavan menosopeutuksen toimintakatteesta.
- Sopeutustoimenpiteiden toteuttamisesta päätetään myöhemmin, mikäli taloustilanne niin edellyttää.
 - Talouden odotettua nopeampi elpyminen voi osaltaan helpottaa tilannetta, mikä huomioidaan vuosittain tehtävissä kehyspäivityksissä.

Talousarvion ja talousohjelman 2022-2025 käsittelyaikataulu

Toimielin	Pvm	Asia
KH	14.6.2021	Virkamieskehys, valmisteluohjeet talousohjelman laadintaan
KV	21.6.2021	Tilinpäätös 2020
	<i>Elokuu</i>	<i>Verotuloennusteet, VOS:it, sopeutus, uudet tehtävät, Keusoten alustava kuntakohtainen TA</i>
KH	23.8.2021	Alustava investointiohjelma, Talousarviokehys 2022-2025
KV	6.9.2021	Talousarviokehys 2022-2025
KH-semma	20.-21.9.2021	
Ltk:t	<i>Syyskuu</i>	Talousarvioesitys, lausunnot investointiohjelmaan, osavuosisikatsaus 6/2021
KH, ltk:ien ja ryhmien pj semma	2.10.2021	
	<i>Syyskuu</i>	<i>Hallituksen budjettiriihi, uudet tehtävät, Keusoten kuntakohtainen talousarvio</i>
KH	25.10.2021	KJ talousarvioesitys
KV-semma	29.-30.10.2021	
KH	1.11.2021	Palveluverkkoselvitys, Investointiohjelma, Talousarvioesitys, Vero-%
KV	15.11.2021	Palveluverkkoselvitys, Investointiohjelma, Talousarvioesitys, Vero-%
Lautakunnat	<i>Marraskuu</i>	TA-muutosesitys: määrärahaylitykset
KH	29.11.2021	TA-muutos: määrärahaylitykset
KV	13.12.2021	TA-muutos: määrärahaylitykset